

2019-142

Archeologienota Oudenaarde Beverestraat 14-16

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

16-12-2019

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Oudenaarde Beverestraat 14-16 (provincie Oost-Vlaanderen), gelegen binnen de afgebakende archeologische zone van de historische stadskern van Oudenaarde, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 300m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 100m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is ca. 556m² groot en kent een rechthoekige vorm. Het is noordoost-zuidwest georiënteerd en grenst in het oosten aan de Beverestraat. Aan straatzijde zijn 2 rijwoningen aanwezig (nrs. 14 en 16), met erachter bijgebouwen en een kleine tuin.

Het plangebied behoorde nooit tot de historische stadskern van Oudenaarde. Afgaande op de kaart van Jacob van Deventer uit het derde kwart van de 16de eeuw, was het gelegen ten noorden van de toenmalige stadsomwalling, langs de verbindingsweg tussen de kern van Oudenaarde en het dorp Bevere. De kans is reëel dat het terrein op dat moment bebouwd was. In het laatste kwart van de 17de eeuw worden het plangebied en de omgeving volledig getransformeerd in het kader van vestingswerken van Vauban. Dit ging gepaard met een gigantisch grondverzet (uitgraven van grachten, opwerpen van wallen en verdedigingselementen,...) en ongeveer ter hoogte van het plangebied werden een ravelijn, een gracht en glacis aangelegd. De middeleeuwse bewoning werd hierbij weggevaagd. De weg kreeg ter hoogte van het plangebied een nieuwe loop; wie Oudenaarde benaderde vanuit de richting van Beveren, moest langs een smalle gebogen weg (vermoedelijk op een dijk in het water) naar het ravelijn, om vandaar via een brug over de vestinggracht naar de Beverepoort te komen en zo de stad binnen te treden. De vestingswerken werden vanaf eind 18de eeuw geleidelijk aan opgeheven, de sporen van de omwalling bleven in de buurt van het plangebied echter tot ver in de 20ste eeuw herkenbaar. Met de komst van de spoorweg en station in de tweede helft van de 19de eeuw ten noorden/noordoosten van het plangebied, raakte de vrijgekomen ruimte van de voormalige stadsomwalling geleidelijk bebouwd en er ontwikkelde zich een nieuw stratennet. Ook de Beverestraat kreeg terug haar oude loop, ongeveer vergelijkbaar aan deze die te zien is op de kaart van Jacob van Deventer. Nadien raakte ook het terrein bebouwd, de huidige situatie lijkt minstens terug te gaan tot de luchtfoto van 1971. Net ten zuidwesten van het plangebied werden bij een proefsleuvenonderzoek restanten van de vestinggracht van Vauban aangetroffen, en in het zuiden van het terrein (dichter tegen de stadskern op, nabij de voormalige Beverepoort) kwam een laatmiddeleeuwse gracht aan het licht. Mogelijk waren deze sporen bewaard omdat ze begraven lagen onder een wal uit de periode van Vauban. In ieder geval zijn er ter hoogte van de gracht van Vauban geen middeleeuwse sporen meer bewaard, alles was daar weggegraven bij de aanleg van deze diepe gracht. Het archeologische vlak werd vastgesteld op een diepte van ca. +11m TAW. De archeologische verwachting op het terrein betreft quasi uitsluitend sporen van de Vaubanvesting uit eind 17de eeuw, en dan voornamelijk een deel van de stadsgracht. Restanten van de toegangsweg vanuit het noorden naar het ravelijn kunnen eventueel ook nog aanwezig zijn. De kans is nihil dat er nog oudere sporen aanwezig zijn op het terrein, deze zullen verstoord zijn bij de werken om de vesting uit te bouwen. Naar analogie met het onderzoek op het perceel net ten zuidwesten, wordt

het archeologische vlak verwacht op ca. +11m TAW, dit is meer dan 1,5m onder het huidige maaiveld.

Het plangebied wordt volledig getransformeerd: beide woningen en de bijgebouwen worden gesloopt en de tuin wordt gesupprimeerd. Aan straatzijde wordt vervolgens een meergezinswoning met 9 appartementen opgetrokken, en erachter worden parkeerplaatsen ingericht. Het gebouw wordt niet onderkelderd. De parkeerplaatsen zijn te bereiken via een uitweg langs het westen richting de Neringstraat. De footprint van het nieuwe gebouw (afmetingen: ca. 11,75 x 15m) valt quasi volledig binnen de huidige bebouwde zone. Gezien de meergezinswoning niet onderkelderd wordt, zullen de bodemingrepen ter hoogte van het gebouw zich beperken tot ca. 80cm (funderings sleuven, nutsleidingen, bodemplaat). Dit zal overeenkomen met de bestaande verstoring die reeds aanwezig is door de huidige bebouwing. Voor de verharde parkeerplekken (gezamenlijke oppervlakte: ca. 330m²) kan uitgegaan worden van een verstoring tot ca. 40cm diep. Ook hier zullen de huidige bijgebouwen al voor een gedeeltelijke verstoring tot op ongeveer deze zelfde diepte gezorgd hebben. Aan de achterzijde van het gebouw zullen enkele puntsgewijze diepere ingrepen plaatsvinden voor het plaatsen van een regenwaterput en een septische put. Deze bodemingrepen hebben een kleine oppervlakte (ca. 2 à 3m² per put).

Het plangebied kent een hoge archeologische verwachting voor wat betreft restanten van de 17de-eeuwse stadsversterking. Oudere sporen worden niet verwacht op het terrein. Archeologisch onderzoek op een naastgelegen terrein heeft aangetoond dat de resten van de versterking zich vanaf +11m TAW manifesteren, dit is meer dan 1,5m onder het maaiveld van het plangebied. Enkel de nutsvoorzieningen zullen dieper gaan dan +11m TAW, maar hun oppervlakte is zodanig beperkt dat een verder vooronderzoek van deze 2 puntlocaties nooit relevante kennisvermeerdering kan opleveren. Structuren te relateren aan stadsversterkingen worden gekenmerkt door hun aanzienlijke omvang, deze kunnen onmogelijk gevat worden in een onderzoekspuit van enkele m². De andere werken zijn minder diepgaand en zullen enkel ingrijpen in de 19de-20ste-eeuwse ophogingslagen die de resten van de vestingswerken afdekken. Deze recente lagen zijn ook al deels geroerd door de huidige bebouwing op het terrein. Omwille van deze redenen wordt er op het plangebied geen verder vooronderzoek geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.